



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permisiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A PATRA

CAUZA ȚARA ȘI POIATĂ c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 36305/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

16/01/2008

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Țara și Poiată c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secției*,

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 36305/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Țara, un ziar cu sediul în Chișinău, și Petru Poiată („reclamanți”) la 15 septembrie 2003.

2. Reclamanții au fost reprezentați de către dl V. Gribincea și dl V. Zama, avocați din Chișinău și membri ai organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamanții au pretins, în special, încălcarea dreptului lor la libertatea de exprimare, deoarece ei au fost găsiți vinovați de defăimarea unui politician.

4. La 9 februarie 2006, Președintele Secției a Patra a Curții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. La 31 octombrie 2002, Țara a publicat un articol intitulat „Sfidând legislația cu privire la concurența loială, clanul Stepaniuc își adjudecă, prin șantaj, proprietăți străine”. Ziarul a relatat, citând și rezumând parțial,

o scrisoare adresată Președintelui Republicii Moldova de către o companie de transport, care deservea câteva rute de autobuz care asigurau legătura între Chișinău și alte orașe. Articolul conține *inter alia* următoarele:

„Zilele acestea, Țara a intrat în posesia unui document extrem de curios. Este vorba de o scrisoare adresată Președintelui Vladimir Voronin de către conducerea întreprinderii F., cu sediul în orașul Ialoveni. Potrivit autorilor, întreprinderea ... presta servicii de transport și a creat circa 150 locuri de muncă Persoane sus-puse din vârful piramidei de atunci le-au cerut să cedeze ruta Chișinău-Ialoveni, pe motiv că trebuie să muncească și „ai noștri”. Ca urmare, veniturile s-au redus, fără locuri de muncă rămânând 32 de persoane, se spune în documentul amintit mai sus.

Nu suntem siguri că lucrurile stau anume așa, dar Țara și alte publicații au scris despre stranii vânjoleli pe ruta Chișinău-Ialoveni.

... următoarele pasaje din scrisoare sunt traduse din limba rusă: „Au venit alegerile (cele din 25 februarie 2001). Știind cum au procedat cu noi democrații, am susținut întru totul Partidul Comuniștilor, punându-le la dispoziție zilnic câte 3-4 unități de transport, făcând agitație pe cont propriu, adică pe banii întreprinderii și ai șoferilor. Ne-am bucurat mult că dreptatea, în sfârșit, a triumfat și că de acum înainte vom munci în condițiile „dictaturii legii”, cum se spunea în alegeri. Dar, se vede, astea au fost doar vorbe. ...

La finele lunii iulie 2002, dl Victor Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a comuniștilor, i-a telefonat lui A.C., ministrul Transporturilor, și l-a rugat ca rutele deservite de F. să fie transmise [altor două întreprinderi], ai căror directori sunt ginerele și, respectiv, nepotul lui Victor Stepaniuc.”

Spațiul nu ne permite să detalizăm cazul, de aceea ne vom limita doar la un rezumat: indicația lui Stepaniuc a fost executată întocmai, plângerile adresate n-au avut nici un efect ..., iar microbuzele întreprinderii au fost înlocuite [cu altele]. Protecția a fost asigurată, după cum afirmă autorii, și de poliția rutieră. Operațiunea a fost dirijată de ginerele lui Victor Stepaniuc.

În fine, păgubașii își pun toată speranța în șeful statului, rugându-l să curme acest „bespredel” și să-i pedepsească pe „funcționarii corupți”. Nu ne rămâne decât să ne întrebăm: când cineva îi va scrie Președintelui despre un amestec, identic cu cel relatat mai sus, în rețeaua de dealeri ai „CTC Chișinău”, unde în prezent își croiește un loc caldută același Stepaniuc, eliminându-și, prin metode bolșevice, concurenții.”

6. La 21 noiembrie 2002, Țara a publicat un alt articol intitulat „Năravuri bolșevice. Clanul Stepaniuc își întinde tentaculele”. Ziarul a relatat *inter alia* următoarele:

„Articolul din 31 octombrie 2002 ... nu a provocat nici o reacție din partea autorităților de stat. Și atunci mă întreb: de ce guvernarea comunistă nu reacționează la niște fapte concrete, strigătoare la cer, scoase la iveală de puterea a patra din stat? ...

În acel articol scriam despre neregulile ... care persistă în transportul de pasageri ... din cauza întreprinderilor G. și T., în fruntea cărora sunt ginerele și, respectiv, nepotul lui Victor Stepaniuc, președintele fracțiunii parlamentare a PCR. ...

Zilele acestea ... ne-au vizitat, cu niște plângeri similare, alți șoferi reprezentând Parcul de autobuze nr. 1 din Chișinău. ... După ce nu și-au găsit dreptatea în instanțele de resort, aceștia au venit să-i ajutăm. Dar nici noi nu suntem atotputernici. Unicul lucru pe care-l putem face e să dăm publicității un fapt

reprobabil sau altul, în speranța că cei cu pâinea și cuțitul în mână vor curma nedreptatea.

Șoferii ce ne-au vizitat ne roagă să clarificăm cum a obținut întreprinderea T. autorizație de a deservei rutele pe care le-au deținut Citez din scrisoare: „întreprinderea T., cu susținerea Parlamentului, lucru pe care-l afișează deseori, rezolvă orice chestiune. Șoferii acesteia circulă fără nici un grafic ... și pornesc intenționat cu 10-15 minute înaintea noastră. Orice revoltă din partea noastră se lovește ca de un zid de susținerea conducerii Legislativului”.

Cele relatate sunt confirmate și de un act întocmit de revizorii unei autorități locale de transport, confirmând abuzurile întreprinderii T. ... [și susținând că] activitatea întreprinderii T. afectează circulația normală a agenților de transport pe ruta Chișinău - Malcoci și Chișinău - Condița.

De care grafice sau legi mai poate fi vorba, dacă socrul și moșul ocupă un post atât de înalt? Pregătind pentru tipar acest articol, l-am contactat pe I.G., inginer-șef la Parcul auto nr. 1 din Chișinău, interesându-mă, dacă între timp s-a schimbat situația spre bine. Interlocutorul mi-a răspuns că, dimpotrivă, totul merge din rău în mai rău.

Așadar, clanul Stepaniuc își întinde tot mai mult tentaculele. Până unde? Și până când?”

7. La o dată nespecificată, Victor Stepaniuc a inițiat o acțiune în defăimare împotriva ziarului și a autorului articolului. El a susținut *inter alia* că articolul din 31 octombrie 2002 conținea următoarele declarații false și defăimătoare pentru el:

„... La finele lunii iulie 2002, dl Victor Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a comuniștilor, i-a telefonat lui A.C., ministrul Transporturilor, și l-a rugat ca rutele deservite de F. să fie transmise [altor două întreprinderi], ai căror directori sunt ginerele și, respectiv, nepotul lui Victor Stepaniuc. ... indicația lui Stepaniuc a fost executată întocmai. ... Nu ne rămâne decât să ne întrebăm: când cineva îi va scrie Președintelui despre un amestec, identic cu cel relatat mai sus, în rețeaua de dealeri ai „CTC Chișinău”, unde în prezent își croiește un loc călduț același Stepaniuc, eliminându-și, prin metode bolșevice, concurenții.”

8. Potrivit lui, sensul și textul articolului din 21 noiembrie 2002 conțineau următoarele declarații defăimătoare, care sugerau că:

„protejez ca deputat și lider al fracțiunii parlamentare acțiuni ilegale ale unor persoane vizavi de circulația unor autobuze pe traseul Chișinău și unele sate din sectorul Ialoveni. ... „Așadar, clanul Stepaniuc își întinde tot mai mult tentaculele. Până unde? Și până când?”

9. La 24 ianuarie 2003, Judecătoria sectorului Buiucani a hotărât în favoarea lui Victor Stepaniuc, constatând că acesta nu putea fi considerat responsabil pentru activitatea întreprinderilor care aparțineau nepotului și ginerelui lui, în special, deoarece autoritățile de stat nu au constatat nicio ilegalitate în activitatea acestora și nu le-au retras licențele. Nu s-a stabilit existența unei legături între activitatea lui Victor Stepaniuc în calitatea sa de deputat în Parlamentul Republicii Moldova și lider al unei fracțiuni parlamentare și activitatea acelor întreprinderi. Instanța judecătorească a

constatat că pasajele contestate de reclamantul în procedurile naționale erau defăimătoare și a indicat ziarului și autorului să-i plătească lui Victor Stepaniuc 3,600 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 238 euro (EUR) la acea dată) și, respectiv, MDL 1,440 (echivalentul a EUR 93 la acea dată). De asemenea, ea a indicat ziarului să publice o dezmințire în termen de cincisprezece zile. Pârâții în procedurile naționale au fost obligați, de asemenea, să plătească taxa de stat.

10. Reclamantii au contestat cu apel această hotărâre judecătorească, susținând *inter alia* că prima instanță a ignorat totalmente argumentele lor. Articolele se refereau de fapt la scrisori și declarații ale unor terțe persoane, iar concluziile finale erau judecate de valoare. Ei au acționat cu bună credință și au verificat informația conținută în declarațiile terțelor persoane. Una din propozițiile constatată ca fiind defăimătoare de prima instanță nici măcar nu se conținea în articole.

11. La 3 aprilie 2003, Tribunalul Chișinău a respins apelul. Reclamantii au depus recurs; totuși, acel recurs a fost, de asemenea, respins de Curtea de Apel la 11 iunie 2003.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

12. Prevederile relevante ale Codului civil, în vigoare în acea perioadă, sunt următoarele:

„Articolul 7. Apărarea onoarei și demnității

(1) Orice persoană fizică sau juridică este în drept să ceară prin judecată dezmințirea informațiilor care lezează onoarea și demnitatea ei, dacă cel care a răspândit asemenea informații nu dovedește că ele corespund realității.

(2) În cazul în care asemenea informații au fost răspândite prin intermediul unui mijloc de informare în masă, instanța de judecată obligă redacția acestuia să publice, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii instanței de judecată, o dezmințire la aceeași rubrică, pe aceeași pagină, în același program sau ciclu de emisiuni.”

Articolul 7/1. Repararea prejudiciului moral

(1) Prejudiciul moral, cauzat unei persoane în urma răspândirii unor informații care nu corespund realității și care lezează onoarea și demnitatea acesteia, se repară în folosul reclamantului de către persoana fizică sau juridică care a răspândit aceste informații.

(2) Mărimea compensației se stabilește de către instanța de judecată, în fiecare caz aparte, de la șaptezeci și cinci până la două sute de salarii minime, în cazul în care informațiile au fost răspândite de o persoană juridică, și de la zece până la o sută de salarii minime, în cazul în care au fost răspândite de o persoană fizică. ...”

ÎN DREPT

13. Reclamanții au pretins, în temeiul articolului 10 al Convenției, că hotărârile instanțelor judecătorești naționale au constituit o ingerință în dreptul lor la libertatea de exprimare, care nu putea fi considerată necesară într-o societate democratică.

Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

I. ADMISIBILITATEA CAUZEI

A. Pretențiile formulate în temeiul articolului 6, articolului 1 al Protocolului nr. 1 și articolului 13 ale Convenției

14. În cererea sa inițială, ziarul reclamant a formulat, de asemenea, pretenții în temeiul articolului 6, al articolului 1 al Protocolului nr. 1 și al articolului 13 ale Convenției. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a cerut Curții să lase fără examinare aceste pretenții. Curtea nu găsește niciun motiv pentru a le examina.

B. Pretenția formulată în temeiul articolului 10 al Convenției

15. Curtea consideră că pretenția reclamanților formulată în temeiul articolului 10 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară cererea admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

1. Reclamanții

16. Reclamanții au fost de acord cu faptul că ingerința a fost prevăzută de lege și a urmărit un scop legitim. Totuși, ea nu a fost necesară într-o societate democratică, deoarece articolele contestate doar au răspândit declarații ale unor terțe persoane și au fost scrise în contextul unei dezbateri cu privire la o chestiune de o importanță publică deosebită, și anume administrarea transportului public și preținsele ilegalități comise de funcționari publici. Reclamanții au acționat cu bună credință când au publicat articolul și au verificat declarațiile terțelor persoane. Ei au considerat sursa ca fiind de încredere, deoarece era vorba de o scrisoare adresată Președintelui țării, care conținea multe detalii și la care erau anexate rapoarte oficiale ale autorităților de stat din domeniul transportului. Bineînțeles, pentru ei a fost imposibil să verifice declarația potrivit căreia dl Stepaniuc i-a telefonat ministrului Transporturilor.

17. Referindu-se la declarația privind implicarea dlui Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău, reclamanții au susținut că acea implicare a fost confirmată printr-un raport oficial al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, o copie a căruia a fost anexată la dosarul național.

18. De asemenea, instanțele judecătorești naționale au ignorat faptul că dl Stepaniuc era un politician de rang înalt și că, prin urmare, limitele criticii la adresa lui erau largi.

2. Guvernul

19. Guvernul a fost de acord că faptele cauzei relevau o ingerință în dreptul reclamanților la libertatea de exprimare. Totuși, ingerința a fost justificată prin prisma articolului 10 § 2 al Convenției. Reclamanții au fost obligați să plătească prejudicii morale pentru defăimare în temeiul articolelor 7 și 7/1 ale Codului civil. Astfel, ingerința a fost „prevăzută de lege”, iar legea a fost accesibilă și previzibilă. Ea a urmărit scopul legitim de a proteja demnitatea dlui Stepaniuc; mai mult, măsura a fost necesară într-o societate democratică.

20. Guvernul a făcut referire la marja de apreciere a autorităților naționale la stabilirea necesității ingerinței și a susținut că, atunci când Convenția se referă la legislația națională, ține în primul rând de competența autorităților naționale să aplice și să interpreteze legislația națională. El a declarat că, în această cauză, autoritățile naționale nu au depășit marja de apreciere acordată lor și au folosit-o cu bună credință, cu precauție și într-un mod rezonabil.

21. În continuare, Guvernul a susținut că motivele aduse pentru a justifica ingerința au fost „relevante și suficiente”.

B. Aprecierea Curții

22. După cum au recunoscut ambele părți și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor judecătorești naționale și obligarea reclamanților să plătească prejudicii au constituit un „amestec al autorităților publice” în dreptul reclamanților la libertatea de exprimare, în sensul primului paragraf al articolului 10. De asemenea, nu se contestă faptul că ingerința a fost „prevăzută de lege” și a urmărit un scop legitim. Sarcina Curții este de a stabili dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

23. Verificarea dacă ingerința invocată a fost „necesară într-o societate democratică” cere Curții să stabilească dacă aceasta a corespuns „unei necesități sociale imperioase”, dacă ea a fost proporțională scopului legitim urmărit (impactul potențial al împrejurărilor în care a fost făcută exprimarea în cauză este un factor important în determinarea proporționalității ingerinței) și dacă motivele aduse de autoritățile naționale pentru a o justifica sunt relevante și suficiente. La stabilirea faptului dacă o astfel de „necesitate” există și ce măsuri ar trebui luate pentru aceasta, autoritățile naționale se bucură de o anumită marjă de apreciere. Totuși, această marjă de apreciere nu este nelimitată și este însoțită de supravegherea europeană exercitată de către Curte, a cărei sarcină este de a da o apreciere finală faptului dacă o restricție este conformă cu libertatea de exprimare, după cum aceasta este protejată de articolul 10 (pentru recapitularea mai detaliată a principiilor relevante, a se vedea *Giniewski v. France*, nr. 64016/00, §§ 43-54, ECHR 2006-...; *Aydın Tatlav v. Turkey*, nr. 50692/99, §§ 22-27, 2 mai 2006; *Gündüz v. Turkey*, nr. 35071/97, § 38, ECHR 2003-XI; *Murphy v. Ireland*, nr. 44179/98, §§ 65-69, ECHR 2003-IX (extrase), cu referințele cuprinse în ele).

24. Curtea reamintește că în hotărârea *Lingens v. Austria* (hotărâre din 8 iulie 1986, Seria A nr. 103, § 42) ea a constatat că:

„[politicienii] trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte atât din partea jurnaliștilor, cât și a publicului larg și, în consecință, trebuie să dea dovadă de un grad mai mare de toleranță. Fără îndoială, articolul 10 para. 2 garantează că reputația altora – adică a tuturor persoanelor fizice - este protejată și că această protecție se extinde și asupra politicienilor, chiar și atunci când aceștia nu acționează ca persoane private; însă, în astfel de cazuri, cerințele unei astfel de protecții trebuie evaluate prin prisma intereselor de a asigura discuții libere cu privire la chestiuni politice.”

25. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist și reamintește sarcina proeminentă a presei într-o societate democratică de a comunica idei și opinii cu privire la chestiuni politice și la alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1)*, hotărâre

din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30, § 65). În această cauză, nu se contestă faptul că subiectul articolelor contestate a fost de un interes public semnificativ.

26. Pedepsirea unui jurnalist pentru că a ajutat la răspândirea declarațiilor făcute de o altă persoană ... ar afecta serios contribuția presei la discutarea chestiunilor de interes public și nu ar trebui să fie admisă decât dacă există motive deosebit de întemeiate pentru a face acest lucru (*Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 35).

27. Curtea notează că declarațiile contestate pentru care reclamanții au fost sancționați ar putea fi împărțite în două grupe: declarațiile cu privire la preținsele abuzuri comise de dl Stepaniuc și rudele lui în afacerile din domeniul transportului și declarația cu privire la preținsele abuzuri comise de dl Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău.

28. În ceea ce privește prima categorie de declarații, se pare că majoritatea acelor declarații erau citate dintr-o scrisoare scrisă de conducerea întreprinderii F. pe adresa Președintelui țării și dintr-o scrisoare scrisă pe adresa ziarului de angajații unei alte întreprinderi, care au citit primul articol. Autorul articolelor a avut precauția de a menționa că el a citat sau rezumat declarațiile unor terțe persoane. De asemenea, se pare că informația conținea anumite declarații adevărate cu privire la fapte, cum ar fi legăturile de familie între dl Stepaniuc și directorii întreprinderilor care se pretinde că au comis abuzuri. De asemenea, el a făcut referire la unele rapoarte oficiale ale autorităților din domeniul transportului. În astfel de circumstanțe, informația ar fi putut, în mod rezonabil, să pară autorului articolelor ca fiind de încredere (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway* [GC], nr. 21980/93, § 68, ECHR 1999-III).

29. Mai mult, Curtea notează că unele din declarațiile contestate erau simple judecăți de valoare, precum concluzia din cel de-al doilea articol: „Așadar, clanul Stepaniuc își întinde tentaculele. Până unde? Și până când?”.

30. În acest context, Curtea reiterează că existența faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil probațiunii. Cerința de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II).

31. Având în vedere limbajul folosit de reclamanți, faptul că la momentul evenimentelor dl Stepaniuc era un politician de rang înalt, faptul că reclamanții erau un ziar și un jurnalist, care relatau despre chestiuni de interes public și faptul că instanțele judecătorești naționale nu au făcut distincție între fapte și judecăți de valoare, Curtea este de părerea că nu au existat motive relevante și suficiente pentru a constata că

reclamanții l-au defăimat pe dl Stepaniuc și a-i obliga să plătească compensații pentru răspândirea informațiilor conținute în declarațiile de mai sus.

32. În ceea ce privește declarația cu privire la pretinsele abuzuri comise de dl Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău, Curtea are o opinie diferită. Acea declarație, în opinia Curții, constituie o declarație cu privire la fapte, care nu pare să fie susținută prin vreo probă și care pare să nu aibă nicio legătură cu faptele prezentate în restul articolului și în scrisorile de la întreprinderile de transport. În opinia Curții, declarația ar putea fi considerată ca ofensatoare și care prejudiciază reputația dlui Stepaniuc. După examinarea materialelor dosarului din procedurile naționale, Curtea nu a găsit nicio copie a unui raport al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova cu privire la această chestiune. Prin urmare, declarația făcută de reclamanți în paragraful 13 de mai sus nu poate fi admisă și Curtea conchide că reclamanții nu au prezentat instanțelor judecătorești naționale niciun argument în susținerea acestei acuzații aduse dlui Stepaniuc. De asemenea, din materialele prezentate de părți nu rezultă că ei ar fi încercat să convingă instanțele judecătorești în vreun fel că ei au făcut încercări rezonabile de a verifica acea informație înainte de publicare. Prin urmare, constatarea instanțelor judecătorești moldovenești precum că acea declarație a fost defăimătoare ar putea, în opinia Curții, fi apreciată ca fiind necesară într-o societate democratică.

C. Concluzie

33. Având în vedere cele de mai sus, Curtea conchide:

- (1) că nu a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește declarația reclamanților cu privire la pretinsele abuzuri comise de dl Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău;
- (2) că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește restul declarațiilor contestate.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

34. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

35. Reclamanții au pretins 251 euro (EUR) și, respectiv, EUR 93 cu titlu de prejudiciu material, reprezentând prejudiciile plătite de ei dlui

Stepaniuc și taxa de stat pe care au trebuit s-o plătească pentru examinarea apelului și recursului lor.

36. Guvernul a contestat suma pretinsă și a susținut că reclamanții nu ar trebui să fie în drept s-o recupereze, deoarece procedurile au fost echitabile și hotărârile judecătorești au fost amplu motivate. El a solicitat Curții să respingă pretenția reclamanților cu titlu de prejudiciu material.

37. Având în vedere faptul că Curtea nu a constatat o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește una din declarațiile contestate, ea consideră că pretenția reclamanților cu titlu de prejudiciu material ar trebui redusă la EUR 200 și, respectiv, EUR 70.

B. Prejudiciul moral

38. Reclamanții au pretins câte EUR 5,000 fiecare cu titlu de prejudiciu moral cauzat lor prin încălcarea drepturilor lor garantate de Convenție. Atunci când și-au argumentat pretențiile lor, reclamanții au susținut că ei au fost obligați să publice o dezmințire a declarațiilor contestate și s-au bazat pe jurisprudența anterioară în cauzele moldovenești. În special, ei s-au bazat pe cauzele *Busuioc* (*Busuioc v. Moldova*, nr. 61513/00, 21 decembrie 2004) și *Savițchi* (*Savițchi v. Moldova*, nr. 11039/02, 11 octombrie 2005), în care reclamanților le-au fost acordate patru și, respectiv, trei mii euro.

39. Guvernul a contestat pretenția și a susținut că aceasta era nefondată și excesivă.

40. Având în vedere violarea articolului 10 al Convenției constatată mai sus, Curtea consideră că acordarea compensațiilor cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând o evaluare în bază echitabilă, Curtea acordă fiecărui reclamant câte EUR 2,500.

C. Costuri și cheltuieli

41. Reprezentanții reclamanților au pretins EUR 3,089 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. Ei au prezentat o listă detaliată a orelor lucrate și un contract potrivit căruia onorariul pentru o oră de lucru a dlui Gribincea era de EUR 60, iar al dlui Zama era de EUR 50 și potrivit căreia ei au petrecut 41.08 și, respectiv, 12.5 ore lucrând asupra cauzei.

42. Ei au susținut că numărul de ore lucrate de ei asupra cauzei nu a fost excesiv și a fost justificat de complexitatea acesteia și de faptul că observațiile trebuiau scrise în engleză.

43. În ceea ce privește onorariul perceput pe oră, reprezentanții au susținut că acesta a fost în limitele ratelor recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova, care erau de EUR 40-150. De

asemenea, ei au făcut referire la costul înalt al vieții în Chișinău, dând ca exemple prețurile la locuințe și benzină.

44. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a susținut că aceasta era excesivă și că suma pretinsă de avocați nu a fost suma care a fost în realitate plătită lor de către reclamanți. El a contestat numărul de ore lucrate de reprezentanții reclamanților și onorariul perceput pe oră de aceștia. De asemenea, el a susținut că ratele recomandate de Baroul Avocaților din Republica Moldova erau prea înalte în comparație cu salariul mediu lunar din Republica Moldova și a făcut referire la caracterul non-profit al organizației „Juriștii pentru drepturile omului”.

45. Curtea reiterează că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III).

46. Rambursarea onorariilor nu poate fi limitată doar la acele sume care au fost deja plătite de către reclamant avocatului său; într-adevăr, o asemenea interpretare ar descuraja mulți avocați să reprezinte în fața Curții reclamanți mai puțin înstăriți. În orice caz, Curtea întotdeauna a acordat costuri și cheltuieli în situații când onorariile nu au fost plătite de reclamanți avocaților lor înainte de hotărârea Curții (a se vedea, printre altele, *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 493, ECHR 2004-VII, și *Christian Democratic People's Party v. Moldova*, nr. 28793/02, § 85, ECHR 2006-...).

În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată și complexitatea cauzei, precum și faptul că Curtea nu a constatat o violare a articolului 10 în ceea ce privește toate declarațiile contestate, Curtea acordă reclamanților EUR 1,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că nu a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește declarația cu privire la preținsele abuzuri ale dlui Stepaniuc în rețeaua de dealeri a CTC Chișinău;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției în ceea ce privește restul declarațiilor contestate;

4. *Hotărâște*

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:

- (i) EUR 270 (două sute șaptezeci euro) cu titlu de prejudiciu material;
- (ii) câte EUR 2,500 (două mii cinci sute euro) fiecăruia cu titlu de prejudiciu moral;
- (iii) suma totală de EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
- (iv) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte